

שמעון פרס – בדרך להיות מנהיג

שמעון פרס כנער: <http://cafe.themarker.com/post/3340675/>

פרטי מסלול

חבל ארץ: בן שמן

אורך המסלול: יום קצר

נקודת התחלה: מוזיאון בן שמן

נקודת סיום: בית הקברות בן שמן

עונה מומלצת: אביב, סתיו (מומלץ
סמוך ליום השנה למותו של פרס
בכ"ה באלול)

מגבלות: הסיור בכפר הנוער בן
שמן מחייב תיאום עם מזכירות
הכפר: 08-9777110

דרגת קושי: קלה

נגישות: אינו נגיש

ציוד נדרש: ציוד להליכה

אתרים בתשלום: מוזיאון בן

שמן, סיורים מתקיימים בתיאום

טלפוני עם שוקי שוקרון: 052-

3629150

רעיון מרכזי

שמעון פרס, ממנהיגי הבולטים של מדינת ישראל וממעצבי דמותה, התחנך בכפר הנוער בן שמן. כפי עדותו, שהותו בכפר הנוער בן שמן היא שעיצבה את המשך דרכו – האישית והציבורית. בסיוורנו בכפר הנוער נלך בעקבות צעדיו הראשונים של הנער פרס שזה לא מכבר עלה ארצה. נכיר את דרך חייו הרצופה הישגים כבירים, שהסתיימה במשכן נשיאי ישראל. בבן שמן, בחר הנער שמעון פרסקי שם משפחה חדש: פרס, שם שזכה לתהילת עולם. בבן שמן גם הכיר את אהבת חייו, סוניה פרס לבית גלמן, שאף היא גדלה והתחנכה במקום.

"לא חלמתי להיות נשיא. חלומי כנער היה להיות רועה צאן או משורר של כוכבים. משנבחרתי, זכות היא לי, ואיני מזלזל בה, לבטא את כמיהתו הכמוסה ושאיפתו הגלויה של העם לקיים צדק. למצות את המאחד ולכבד את המייחד."

מסלול הסיור בכפר הנוער בן שמן יציג את השנים שבהן התגבש חלומו של שמעון פרס. נדון באידיאל המנהיג כרועה, ונדגיש מאפיינים באישיותו של שמעון פרס שבאו לידי ביטוי בבן שמן.

תיאור ההליכה במסלול

המסלול מתחיל **במגורי התלמידים, בחדרם של שמעון פרס ומולה כהן (1)**. נמשיך מזרחה אל **בית משפחת גלמן (2)**. לאחר מכן נפנה דרומה ונתקדם 20 מטר **לעמדת השמירה (3)** שבה נהג שמעון פרס לשמור. משם נחזור למרכז הכפר, אל **מוזיאון (4)**. ביציאה מהמוזיאון נמשיך מזרחה כחמישים מטר, **לרפת ההיסטורית שבה עבד שמעון פרס (5)**. מן הרפת נחזור לכביש המרכזי ונמשיך מזרחה **לגשר הנשיקות (6)**. ממנו נפנה דרומה לכביש המוביל לבית הקברות שאורכו כקילומטר וחצי. בדרך נחצה מנהרה מתחת לכביש 1 לכיוון מזרח ונמשיך לכיוון צפון, **לחורשה של יער בן שמן (7)**. בחורשה נקיים **דיונטבע** בנושא אידיאל המנהיג כרועה. מהחורשה נמשיך **לבית הקברות (8)** ונפקוד את קברה של סוניה פרס לבית גלמן.

מפת המסלול

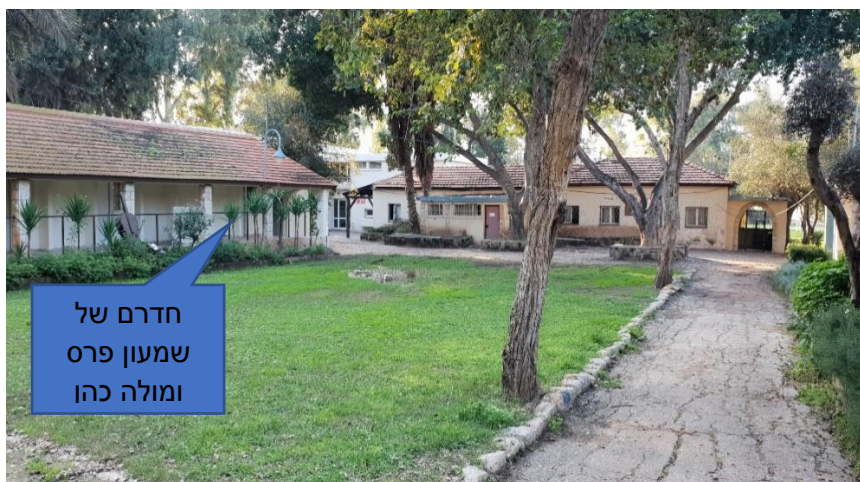
מתוך : גוגל המפות שלי

תיאור האתרים שבמסלול

מעונות התלמידים (1)

במעונות התלמידים בבן שמן, גרו בחדר אחד שמעון פרס ו**שמואל (מולה) כהן**. את המעונות תכננה האדריכלית הנודעת **שרלוט (לוטה) כהן**, מחלוצות האדריכלות בישראל. מבנה המעונות מתאפיין בסגנון פונקציונלי עם השפעה מזרחית קלה, הבאה לידי ביטוי בקשתות הנמצאות בשולי המבנה.

צילום: ניסים חמוי

בית משפחת גלמן (2)

יעקב גלמן, מורה לנגרות ונגר הכפר, התגורר בבית זה עם אשתו מלכה ועם בתם סוניה. הבית עומד סמוך לשביל המוביל אל עמדת השמירה של הכפר, עמדה שאותה אייש שמעון פרס לעיתים. מיקומו של הבית הוביל לסיפור אהבתו של פרס לסוניה, כפי שנזכר פרס לאחר שנים: "הייתי אחראי על עמדת שמירה סמוך לבית שלה. בוקר אחד כשקמתי ראיתי אותה והתאהבתי במבט ראשון".

סוניה ושמעון ובתם צביה, מתוך:

<https://www.flickr.com/photos/78415338@N05/7292753494>

יש בעיה של זכויות יוצרים

עמדת השמירה (3)

סמוך לבית משפחת גלמן ניצבת עמדת שמירה, המוזנחת כיום. על עמדה זו היה אחראי שמעון פרס הצעיר. במהלך השמירות הרבות, צמחה אהבתם של הזוג שמעון וסוניה. בעמדה זו החלה דרכו הביטחונית של שמעון פרס.

מוזיאון בן שמן (4)

כפר הנוער בן שמן הוכרז כאחד מ-50 אתרי מורשת ותקומה לאומית לשימור, ולא בכדי. המוזיאון מספר את סיפור הכפר. בתחילה, ב-1905, ייסד נחום וילבוש במקום את בית החרושת לשמן "עתיד". בחצר הפנימית של הכפר ייסד ישראל בלקינד ב-1906 את "קריית ספר" לתורה ולמלאכה. במקום זה, הגה וייסד בוריס שץ, מייסד בצלאל בירושלים, את הכפ"ת (הכפר התעשייתי) הראשון ב-1910. הוא בנה במקום בתים ואכלסם באומנים תימניים שהועסקו בצורפות. כאן נוסד מכון וולקאני, שאותו ניהל יצחק וולקנסקי, וכאן נהגה רעיון המשק המעורב, שממנו צמח מושב העובדים. בחצר הפנימית, המשוחזרת היום, ייסד ד"ר זיגפריד להמן ב-1927 את כפר הנוער בן שמן. מאז ועד היום התחנכו ועדיין מתחנכים, לומדים ועובדים וחיים בתנאי פנימייה, ילדים ובני נוער מכיתה א' עד י"ב. רבים ממקימי ההתיישבות העובדת וממנהיגי המדינה היו חניכים בכפר. "בשבילי בן שמן זה המקום שבו עברתי מהילדות אל עולם הנעורים והבגרות. השנתיים וחצי שהייתי בבן שמן קבעו את מהלך חיי בעתיד". (שמעון פרס, 2008)

במוזיאון מרכז מבקרים המציג סיפורי מורשת על אודות ההווה החינוכית, הערכית והציונית שהייתה במקום מראשית המאה ה-20 ועד ימינו. במוזיאון תוכלו לראות את הטלסקופ ואת מערכת השמש שנתן פרופ' אלברט איינשטיין ב-1928 לידדו, מייסד כפר הנוער, ד"ר זיגפריד להמן.

הרפת (5)

ראשיתו של ענף הרפת בבן שמן נעוצה ביוזמתו של [יצחק וולקני](#), שהקים בבן שמן מרכז להשבחת הבקר והעופות במשקים החקלאיים הצעירים וגם מרכז להפצת ידע בנושאי הזנה ואחזקה של בעלי חיים. בשנות השלושים נבנתה רפת חדשה. רפת זו נבנתה בסגנון אירופאי: עם גג משופע ששלג לא יוכל להיערם עליו, זאת משום שחלקים רבים ממבנה הרפת (כמו לוחות הגג) הגיעו מגרמניה הנאצית לאחר שנחתם עמה [הסכם העברה](#) שהתיר ליהודים להוציא מגרמניה רכוש וסחורות. בימים אלו, רפת זו עוברת שיפוץ בפיקוח המועצה לשימור אתרים. ברפת זו עבד גם שמעון פרס ומאוחר יותר אף תרם כסף לשיקומה. בנאומו בטקס קבלת פרס הנובל, הזכיר פרס את עבודתו בחקלאות.

גשר הנשיקות (6)

גשרון זה, הנטוי מעל ערוץ קטן, היה מרוחק ממרכז המשק. בשנות השלושים, לא היה המקום מואר בחשיכה. לכן, היו המעקות שבצידי הגשר בית ועד לאוהבים צעירים שביקשו להתבודד, ורבים מתלמידי הכפר חוו שם את נשיקתם הראשונה.

חורשה – יער בן שמן (7)

יער בן שמן הוא אחד מגושי היערות הגדולים בישראל, הוא משתרע על פני כ-21,000 דונם. אליהו ספיר ויהושע חנקין רכשו את אדמות היער בשנת 1905. על 100 דונם מאדמות היער הוקם בית חרושת לשמן, ומכאן ומהפסוק מספר ישעיהו (ה, א) "כרם היה לידידי בקרן בן שמן" שמו של היער

נקיים במקום "דיונטבע" בנושא המנהיג כרועה, שיעסוק באפיונו של מנהיג במסורת ישראל. נעמוד על אפיונים אלו ביחס למנהיגותו של שמעון פרס.

בית קברות בן שמן (8)

בבית קברות זה, שהוא כפנתיאון לענקי חינוך, נמצא קברה של סוניה פרס. על הקבר הקדשה מרגשת שכתב שמעון פרס לסוניה: "אהבתיך ממבט ראשון אוהב אותך עד אחרון".

שמעון וסוניה פרס אהבו לבקר בבן שמן, בערוב ימיהם, התמלאו אושר מהליכה בצל עצי הפיקוס, ליד כשהם עלומיהם החיים לפניהם. נשמרה למקום למקום

הבתים הישנים, נזכרים בימי ומרגישים כאילו כל וכל אהבתם עדיין בליבם של השניים תמיד פינה חמה זה. את אהבתה ביטאה סוניה פרס בבקשתה להיקבר בו.

מקום הפעילות	נושא הפעילות	תיאור הפעילות	דגש מיוחד	הערות	זמן	ציוד מיוחד
מעונות תלמידים (1)	נחישות ואומץ לב	סיפור הגעתו של שמעון פרס לבן שמן. בסיפור זה בולטת נחישותו של הנער שלא היסס לעזוב את ביתו ולנסוע בדרך מלאה סכנות אל מקום שחשב שיוכל להגשים בו את הערכים הציוניים.	לאחר השמעת הסיפור, יש לערוך דיון עם התלמידים בשאלה אם היו מוכנים להקריב את הנוחות למען ערך שהם מאמינים בו.	יש להדגיש את הקשיים שעמדו בפני נער חדש בפנימייה.	30 דק'	כרטיסייה מס' 1 : סיפור ההגעה לכפר הנוער בן שמן
בית משפחת גלמן (2)	הפן הרומנטי באישיותו של שמעון הצעיר	המפגש הראשון עם אהבת חייו – סוניה גלמן	גם מנהיגים גדולים היו נערים מאוהבים.		10 דק'	כרטיסייה מס' 2 : סיפור ההיכרות עם סוניה גלמן
עמדת השמירה (3)	תחילת דרכו הביטחונית של שמעון פרס	סקירת פועלו הביטחוני של שמעון פרס – מתפקידו בעמדת השמירה לתפקידים הבכירים שמילא			20 דק'	כרטיסייה מס' 3 : תיאור פועלו הביטחוני של שמעון פרס
מוזיאון (4)	תולדות כפר הנוער				30 דק'	חיזיון אור קולי שחלקים ממנו עוסקים בשמותו של שמעון פרס במקום
הרפת (5)	השפעת העבודה ברפת על שמעון פרס	סיפורה ההיסטורי של הרפת	שאלה לדיון : מדוע שמעון פרס בחר לציין את עבודתו בחקלאות בטקס זכייתו	הרחבה על הסכם ההעברה	30 דק'	כרטיסייה מס' 4 : קטע מנאומו של שמעון פרס בטקס

הענקת פרס נובל, המספר על החיים בכפר . כרטיסייה מס' 5 : הסכם ההעברה			בפרס נובל.			
		בנקודה זו נתחיל לצאת מכפר הנוער			הווי כפר הנוער	גשר הנשיקות (6)
כרטיסייה מס' 6 : המנהיג כרועה	30 דק'	אפשר להכין תה כדי ליצור אווירה נינוחה.		דיון בשאלה : מדוע המנהיגים הגדולים של עם ישראל היו רועים	המנהיג כרועה	דיונטבע (7)
				מעגל סיכום : אילו תכונות מנהיגות זיהיתם בשמעון פרס הצעיר במהלך יום זה	ביקור בקברה של סוניה פרס לבית גלמן	בית הקברות (8)

כרטיסיית הדרכה 1 – בתי המגורים של התלמידים

שמעון פרס הגיע לבן שמן עם חברו מולה כהן ללא רשות הוריו, בעצת אלחנן ישי, מדריכו בנוער העובד. לאחר שנים סיפר: "נסענו באוטובוס של 'דרום יהודה' שחלונותיו מוגנו ברשתות ברזל. אני זוכר שהערבים בלוד זרקו עלינו אבנים." בהגעתם, הניחו את תרמילי הצד שלהם בצריף שנקרא משום מה "צריף הכלבים הערביים", הפקידו את הבגדים שהביאו מהעיר במחסן המשותף ויצאו לסיור במשק.

על דלת החדר שלנו היה שלט "אין כניסה לזבובים ולכלבים". בשלב מסוים הביאו אלינו עולה מגרמניה. אני לימדתי אותו עברית והוא לימד אותי גרמנית. הוא הביא איתו ספר בגרמנית שקראו לו "12 המופרעים". הספר היה על מסעות בכל העולם וכך למדתי גם גיאוגרפיה וגם גרמנית. זו היתה תקופה מאוד פעילה ומאושרת. בן שמן

היתה הפעם הראשונה שירו עליי, הפעם הראשונה שראינו פרה, הפעם הראשונה שחרשתי וקצרתי שדה. כאן למדתי לאהוב את הארץ הזו כפי שהיא. אז הבנתי מהי הגנה וגם מהו שלום. היינו פה נערים בממלכה של נעורים. חופשיים, חולמים ולוחמים."

עוד כתב: "מטרת חיי היא לשרת את עמי והשירות החשוב ביותר לעם ישראל הוא בניין הארץ, ויסוד היסודות לבניין העם והארץ הוא עבודת האדמה. בלעדיה לא ייתכן קשר לקרקע, לא תיתכן אחיזה בל תינתק לארץ. יש לנו מספיק דוקטורים ופרופסורים ושאר מלומדים למיניהם. נוער עברי! אנו צריכים עובדי אדמה פשוטים."

כרטיסיית הדרכה 2 – בית גלמן

בית משפחת גלמן עמד סמוך לשביל שהוביל אל עמדת השמירה של הכפר, עמדה ששמעון פרס איש לעיתים. מיקומו של הבית הוביל לסיפור אהבתו של פרס לסוניה, כפי שתיאר פרס לאחר שנים: "הייתי אחראי על עמדת שמירה סמוך לבית שלה בוקר אחד כשקמתי ראיתי אותה והתאהבתי במבט ראשון". במהלך חיזוריו של פאס אחרי סוניה, הוא קרא לה סיפורי "אהבה", כמו שהעיד בעצמו: "הקראתי לה ספרות. התחלתי עם קארל מרקס. חשבתי שזה יכבוש מהר את לבה. אבל אני לא בטוח שהיתה למרקסיסטית... היינריך היינה. סיפרתי לה את תולדות חיי. ופרישמן וקבאק ואלתרמן. אחר כך הופיע 'אפרים חוזר לאספסת' של ס' יזהר. מה אגיד לך, עשיתי כמיטב יכולתי".

וסוניה? לדברי פרס: "אם שרדה את מרקס סימן שגם היא היתה מעוניינת. תינלבס היתה איה ... "הלודגה הנושארה יתבהא היתה תאז. סיבהאמתם פוסב

בהספדו לסוניה כתב כך: "זה היה לפני 73 שנה. עבדנו בימים ובלילות שמרנו. בליל שמירה אחד קצת איחרנו, ירדנו וראיתי ילדה צעירה מטפלת בגינה, לבושה מכנסיים קצרים עם פנים נפלאות חטובות כפסל יווני. ידעתי שזו אהבה ממבט ראשון". שמעון וסוניה נישאו ב-1945.

כרטיסיית הדרכה 3 – עמדת השמירה

בעמדת שמירה זו החלה דרכו הביטחונית של שמעון פרס, להלן אבני דרך בדרכו זו:

ב-1947, החל לעבוד עם דוד בן גוריון ועם לוי אשכול במפקדת ההגנה ועסק בענייני כוח אדם ורכש.

ב-1949, מונה לראש משלחת משרד הביטחון לארצות הברית, ופעל עם ידידו אל שווימר לרכישת ציוד ותחמושת לחיל האוויר של המדינה הצעירה. פרס אף שכנע את שווימר, שבבעלותו היה האנגר לטיפול במטוסים, לעלות לישראל ולהקים בה האנגר דומה – שנקרא "המכון הממשלתי לבדק מטוסים" – שלימים היה לתעשייה האווירית.

ב-1952, מינה בן גוריון את פרס למנכ"ל משרד הביטחון.

ב-1954, הוביל פרס להידוק הברית הביטחונית עם צרפת, ברית שתרמה לציודו של צה"ל בנשק חדיש ומאוחר יותר להקמת הכור גרעיני של ישראל בדימונה.

ב-1959, נבחר לכנסת והתמנה לסגן שר הביטחון.

ב-1974, התמנה לשר הביטחון בממשלת רבין הראשונה.

ב-1984, התמנה לתפקיד ראש הממשלה.

כרטיסיית הדרכה 4 – נאום פרס בטקס הענקת פרס הנובל

I went to school at an agricultural youth village in the heart of Israel. The village and its fields were enclosed by barbed wire which separated their greenness from the bleakness of the enmity all around. In the morning, we would go out to the fields with scythes on our backs to harvest the crop. In the evening, we went out with rifles on our shoulders to defend our village.

הלכתי לבית ספר בכפר נוער חקלאי בלב ישראל. הכפר ושדותיו היו מוקפים בגדר תיל שהפרידה בין הירוק לבין העוינות מסביב. בבוקר, היינו יוצאים לשדות עם חרמשים על הגב כדי לקצור את היבול. בערב יצאנו עם רובים על הכתפיים כדי להגן על הכפר שלנו.

כרטיסיית הדרכה 5 – הסכם העברה

הסכם העברה ("טרנספר") היה הסכם שנחתם ב-25 באוגוסט 1933 בין השלטונות הנאציים לבין הסוכנות היהודית. מטרת ההסכם הייתה לאפשר ליהודים תושבי גרמניה למכור נכסי דלא נידי, טובין ורכוש אחר הנמצאים בבעלותם בשטחים שתחת שלטון גרמניה הנאצית, וזאת טרם יופקע בידי השלטונות, להעביר את תמורת המכירה לארץ ישראל ובכך לאפשר ליהודי גרמניה לעלות לארץ ישראל אגב שמירה על חלק מהונם.

מפגש אינטרסים

הסכם העברה נחתם בשנת 1933 כתוצאה ממפגש אינטרסים בין השלטון הנאצי, שהיה מעוניין ביציאתם של יהודים מגרמניה; המוסדות הציוניים, שרצו להגדיל את מספרם של היהודים בארץ ישראל; יהודים תושבי גרמניה, שרצו להציל חלק מרכושם לפני הפקעתו על ידי השלטונות; ושלטונות המנדט הבריטי, שהיו מעוניינים בהשקעות הון בפלשתינה-א"י וכביטוי לרצונם זה לא גרעו את רישיון העלייה שהוקצה לעולה בעל הון העולה על 1,000 לירות שטרלינג ממכסת הסרטיפיקטים שהקציבו לעלייה יהודית.

האינטרס של גרמניה הנאצית

בתקופה שבין עליית הנאצים לשלטון ב-1933 ועד לפרוץ מלחמת העולם השנייה, המדיניות הנאטית היהודית בגרמניה דגלה בגרמניה נקייה מיהודים (Judenrein) וראתה בחיוב הגירת יהודים מגרמניה. מדיניות זו מצאה את ביטוייה, בין השאר, בגישה האוהדת של לאופולד פון מילדנשטיין, מפקדה הראשון של המחלקה היהודית באס דה, שירות הביטחון של המפלגה הנאצית באס אס. מילדנשטיין תמך בכוונות הציונות ליישב את היהודים בארץ ישראל, סייר בארץ בליווי קורט טוכלר, נציגה של הפדרציה הציונית של גרמניה, למד עברית ועל היהדות והתנגד לאנטישמיות הגסה של העיתון "דר שטימר". בתקופה ששירת כמנהל המחלקה היהודית החדשה (Judenreferent) באס דה, החל מאוגוסט 1934, הנהיג מילדנשטיין מדיניות של עידוד הגירה של האוכלוסייה היהודית לארץ ישראל, ואנשי האס אס אף הונחו לעודד את פעילותם של הציונים על פני פעילותם של המתבוללים ושל הסוציאליסטים בתוך הקהילה היהודית. הסדר ההעברה גם אפשר לנאצים להתמודד עם החרם הכלכלי שניסו יהודי ארצות הברית להטיל על סחר החוץ של גרמניה בתגובה לחרם הכלכלי שהנאצים הטילו על היהודים. החרם של יהדות אמריקה לא עצר את הסחר הבינלאומי של גרמניה הנאצית, אבל גרם לקשיים. הסדר ההעברה אפשר לנאצים לשכנע את יהודי ארצות הברית ואת הנתונים להשפעתם להפסיקו, ובכך שיפר את מצבת יתרות מטבע החוץ הגרמני. בנוסף, נהנו הגרמנים מחלקם בהסכם, באותה תקופה עדיין כיבדו בעלות על רכוש וההסכם אפשר לגרמנים לקבל רכוש רב במחירים נמוכים משמעותית ממחיר השוק.

האינטרס של יהודי גרמניה

אחת המגבלות החמורות שהוטלו על יהודי גרמניה היה האיסור על הוצאת כספים מהמדינה. האיסור גרם למשפחות להסס לעזוב, בעת שהגירה עדיין התאפשרה, כי חששו מחיים ללא אמצעי קיום במקום מושבם החדש. ההסכם אפשר ליהודים אזרחי גרמניה ותושביה ותושבי שטחים שסופחו אליה שרצו להגר לארץ ישראל להציל חלק מרכושם. בנוסף, אפשר ההסכם לבעלי הון לקבל סרטיפיקט במעמד של "בעל הון העולה על 1,000 לירות שטרלינג".

האינטרס של המוסדות הציוניים

מטרת הסוכנות בחתימתה על הסכם ההעברה הייתה לעודד עלייתם של יהודי גרמניה לארץ ישראל באמצעות העברת הונם לארץ בצורת סחורות ייצוא גרמניות. הסכמי ההעברה נחתמו בין הבנק הגרמני הממלכתי לבין בנק אנגלו פלשתינה ובנק יהודי בגרמניה. משנת 1935, התבצעה ההעברה בפיקוח הסוכנות היהודית. הסכם ההעברה הביא להגעת הון רב לארץ, דבר שתרם לקליטתם של עולי גרמניה, שעלו בעלייה החמישית. מקצת ההון הגיע כעמלה למוסדות הלאומיים, כך למשל מומן ב-1938 מפעל הקישון של מקורות בכספי הסכם ההעברה.

כרטיסיית הדרכה 6 – המנהיג כרועה

מנהיגות היא יכולת להוביל אנשים לחזון רצוי. מאות ספרים ותיאוריות בפסיכולוגיה, סוציולוגיה, כלכלה, מדעי המדינה ועוד עסקו בשאלות של מנהיגות ושל מנהיגים, ואף על פי כן טרם הצליחו לפענח את תופעת המנהיגות, את אותו עניין חמקמק הנקרא "כריזמה" ואת משמעותו למנהיגות, את הגורם לרצון להנהיג ואת קנה המידה למנהיגות מוצלחת או כושלת. בהיסטוריה היהודית מסופר על מנהיגים שנחשבו מנהיגי מופת בעיני העם, כמו משה רבנו ודוד המלך.

להלן קטע מכתבה שכתב הרב אלעאי עופרן :

זה קרה לפני שנתיים בערך. היינו קבוצה של חברי' משכילים ורציניים – מורים ומרצים, חוקרים ומחנכים, והמשימה שקיבלנו הייתה פשוטה להפליא – "העבירו את עדר הצאן מפה לשם" – המרחק, בסך הכל 30 מטר...

הסתכלנו אחד על השני וחשבנו – "קלי קלות... אנחנו, עם כל התארים ותעודות, מה זה בשבילנו לרעות צאן?"

כל אחד בתורו נעמד בראש העדר וניסה לגרום לעדר ללכת אחריו, אך העזים לא נענות. לא כשצועקים להן "אחריי", לא כשמשחדים אותן בצמחיה, וגם לא כשמנופפים מולן באצבע מורה או אגרוף כפוף. בדרכים שונות ומגוונות ניסינו לגרום להן ללכת אחרינו, אך העדר בשלו – לא נע ולא זע.

האחראי במקום רמז לנו בעדינות – "אתם לא עומדים במקום הנכון". אך אנחנו, חכמים שכמותנו, לא נרמזנו. "רועה", כך חשבנו, הוא זה שהולך בראש העדר, לא?

אחרי שעה מתסכלת של מאמצים מנהיגותיים תקיפים, שלא הזיזו את העדר אפילו מטר, הבריק פתאום אחד החברים בפסוק מפרשת השבוע. כשיעקב שולח עדרים כמנחה לעשו נאמר – "ויצו גם את השני, גם את השלישי, גם את כל ההולכים אחרי העדרים..." – הרועה, כך אומרת התורה, לא הולך בראש העדר אלא דווקא אחריו.

מאותו רגע, הפכה המשימה פשוטה למדי. כשהולכים מאחורי העדר, קל לזהות את המגמות הפנימיות שלו, קל לראות את הכוחות המובילים שבו, לחבור אליהם ולכוון

אותם היישר אל תוך המכלאה. רועה הצאן מקשיב לעדרו, מתחבר להלך הרוח שבו, ורק מתוך כך מצליח להוביל אותו למחוז חפצו.

כל מנהיגי האומה שלנו היו רועי צאן – האבות, השבטים, משה, שאול ודוד. לפני שהנהיגו את העם, התנסו כולם שנים רבות בהנהגת עדרים – בהליכה אחרי העדר. הכבוד והקשב לרוחות המנשבות בין הכבשים או העזים, אפשרו להם לרעות את הצאן בהצלחה. זה מה שהפך אותם למנהיגים כה דגולים.

תחת כל עץ רענן קמה היום תכנית "מנהיגות". דימוי המנהיג הנפוץ בהן הוא של מנהיג כריזמטי, הצועד בראש המחנה וצועק "אחריי". אך מודל המנהיגות הזה שגוי ומעוות מיסודו. לפני המחנה צועדת רק מנהיגות אלוהית – עמוד האש או עמוד הענן. המנהיג האנושי הוא "רועה" ההולך אחרי המחנה. מנהיג שרוצה לצעוד בראש, יוצא מנקודת ההנחה שהוא שמש העמים והעם הוא בסך הכל עדר עזים.

מסתבר שאפילו על עזים זה לא עובד...

שאלה לדיון

אילו תכונות מנהיגות זיהיתם בשמעון פרס הצעיר במהלך יום זה?